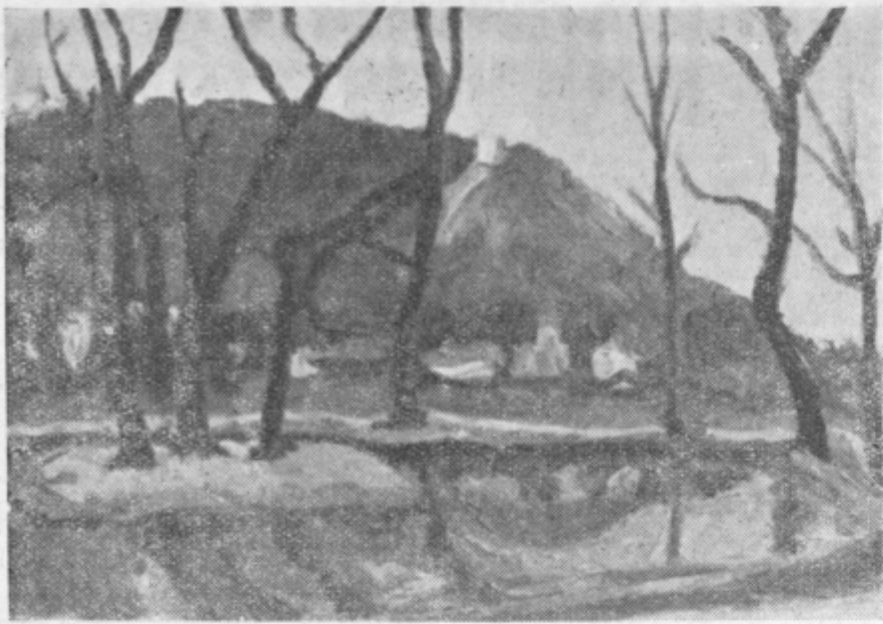

Ob razstavi Lojzeta Zavolovška v Konjicah

Alojz Zavolovšek: Ribnik pri Slovenskih Konjicah (olje)

DELAVNOST IN VZTRAJNOST nova glasbila in kulturni dom

To so iztočnice letošnjega, t. j. dvanajste rednega letnega obnega zbora ZPD »France Prešeren« dne 30. oktobra t. l.

Delavnost in vztrajnost. Eno in drugo dokazujejo številke in priznanja. Celjski »Prešeren« je ljudskoprosvetna skupnost, katere jedro tvori delovni človek JŽ; je 1050-članska družina v kateri prevladuje mladina predvsem v tisti tretjini, ki poje, igra ali slika. »Železničarska godba« — aktiv 42 godbenikov in začetnik celjskega »Prešerna« — ni izkoristila petdesetletnice le za prvovrstno delavskoprosvetno proslavo, temveč tudi za vzorno manifestacijo delavskoprosvetnega tovarništva in sodelovanja: v Celju je za svoje slavnostne dni zbrala 222 godbenikov iz revirjev in industrijskih središč, med njimi tudi železničarje iz Splita. Med njenimi letošnjimi nastopi zunaj celjskega obzidja pa sta na prvem mestu nastopa v Ljubljani pri odkritju spomenika Zaloškim žrtvam ter na reviji slovenskih godb v Postojni, ki nista ostala nezabeležena v republiških kulturnih kronikah.

Društveni mešani pevski zbor se je številčno povečal, naštudiral je 16 novih pesmi, absolviral je pet koncertov, od teh enega v Novem Sadu kot gost tamšnjih železničarjev-prosvetarjev, a enega v ljubljanski filharmoniji. Oba, zlasti pa slednji, sta potrdila njegov sloves ambicioznega in naprednega pevskega zbora. Letos je zbor začel tudi s pevsko teoretičnim študijem.

Delavnost mladinskega pevskega zbora označuje samostojni celovečerni koncert, častno mesto na okrajnem mladinskem pevskem festivalu in povezava z mladinskim zborom v Varaždinu, ki naj bi pomenila začetek snovanja federalnega festivalnega središča za mladinsko petje v Celju.

Pet koncertov je absolviral tudi 35-članski tamburaški orkester. Odlika njegovih nastopov je, da so bili večidel pripravljani in izvedeni v tovarniški koprodukciji bodisi s pevskimi zbori, bodisi z drugimi »Svobodami«. Bolezen strokov-

nega vodje je preprečila, da se s podobno statistiko ne pridružujejo še harmonikarji.

Likovniki, ki so se letos udomili v bivši Elizabetini kapelici, so si dali največ dela z organizacijo loterije slik. Ta sicer ni najbolje uspela, zakaj izkupiček je bil preskromen, da bi bil z njim dosežen namen: umetniški paviljon v Celju; bo pa zalegel za njegov prvi vogelni kamen. Tudi likovniki goje tovariške vezi s sovrstniki onstran republiške meje, namreč z zagrebškimi železničarji-likovniki.

Društvena glasbena šola nudi pouk 82 učencem, v društveni plesni šoli si išče razvedrila in pouka o družabnem vedenju kar 347 mladih ljudi.

Ta pestrost in bogastvo »Prešernove« ljudskoprosvetne dejavnosti je bila v teku leta nagrajena z izdatnimi denarnimi podporami oblasti in tovarniških kolektivov, med katerimi prednjači gospodarska skupnost JŽ, s častnimi priznanji društvu in posameznikom, nazadnje še na samem občnem zboru po predstavniku SZDL, ki vidi v »Prešernu« steber vsega ljudskoprosvetnega in kulturnega dela v Celju. Izpričana dejavnost pa bi ob zgledni vztrajnosti in prizadevnosti številnega izvršujočega članstva in njegovih strokovnih vodij lahko imela še širše in globlje mere, če bi imeli celjski ljudskoprosvetni in kulturni delavci svoj dom. Občni zbor je sicer zasedal v »novi društveni dvorani« namreč v dvorani bivšega Zdravstvenega doma. Toda ta, v danih okoliščinah še kar primeren prostor, ni last ene organizacije: čez dan je učilnica, vsak večer pa pevška soba raznih pevskih zborov. Ne samo »Prešernovi« odsiki, tudi ostala celjska prosvetna društva so raztepena po zaslinih prostorih krizem po našem mestu. Dokler ne bo vsa ta organizirana prizadevnost, volja in želja po kulturnem in umetnostnem izživljanju zbrana pod eno streho s sodobnim apartmajem, ne moremo pričakovati še večjih ljudskoprosvetnih dosežkov v organizacijskem ali v izvajalskem pogledu.

Na gorski jasi nad Radmirjem v Savinjski dolini stoji lična hišica, ki jo je Grusov ata — Zavolovšek pred leti sam adaptiral iz skromne bajte. Treba je pač bilo razširiti prostor otrokom, ki so skoraj kar vsako leto prihajali na svet. Stirinajst jih je bilo in oče je moral trdo prijeti za vsako priložnostno delo, da je lahko preživljal množično družino. Izgledalo je, da bodo tudi šibki sinovi morali kot težaki služiti kruh, hčerke pa bodo odnesle od hiše edino doto: pridne in poštene roke. Lojzek je bil med svojimi brati in sestrami najbolj nežen in sanjavec deček.

Ko je okupator zasedal našo deželo, je šel Lojzek 14 let. Nekega dne je prinesel oče v svojem nahrbtniku zapuščeno priznane radmirske družine, ki jo je odel plamenom. Bile so šolske risanke, kjer so učiteljevi sinovi risali portrete slovenskih pesnikov in pisateljev. Lojzek je z vročnim zanimanjem planil na te portrete, si jih prilastil in začel tudi sam risati: Prešernea, Zupančiča, Gregorčiča... Odslej ga risarska mrzlca ni hotela zapustiti. Nove sanje so mu razburkale mlado dušo — rad bi postal slikar. Toda kako daleč, daleč so bile odmaknjene te sanje bajtarjevemu sinu! Ni pa mogel in hotel pozabiti nanje — nekaj let pozneje (leta 1949) je šel z njimi na službeno kadrovskega roka v Beograd.

V bližini kasarne je bila večerna šola umetniškega risanja. Podeželski deček (saj je bil v vojski suknji droban kot otrok) je plašno potrkal na vrata in zaprosil, če bi smel obisko-

vati to šolo. Ko je predložil nekaj svojih risb, so ga sprejeli. Bil je srecen, bil je učenec risarske šole in zavesa svetlejše bodočnosti se je začela polagoma odgrijavati. Marsikdaj se je profesor ustavljal ob njegovem izdelku in zadovoljujoče priklimal. V III. letniku risarske šole je bil demobiliziran — kam sedaj? Profesorji so mu svetovali, naj konkurira na slikarsko akademijo. Izmed 400 kandidatov so jih k sprejemnemu izpitu odbrali 80 — od teh pa je bilo na akademijo sprejetih 25 — med njimi tudi Lojzek. Hitro si je izposloval stipendijo celjskega okraja in začel pridno študirati. Uspeh ni izostal. Ocene z »sostizemski in sde-vetkamski« so ga bodrile in tako je leta 1956 uspešno zaključil akademijo in je še istega leta dobil službeno mesto na konjski gimnaziji.

»Moja največja želja je, da bi si lahko uredil skromna ateljeja in lahko delal. Vedno sem si želel živeti samo na deželi in tako sem v Konjicah kar zadovoljen.« Ko smo ga še vprašali o njegovih načrtih, je malce boječe izrazil željo, da bi rad upodobil »Bitko Pohorskega bataljona«. Sicer pa si Lojzek želi tudi pogledati v svet. Ko študent akademije je z akademskim pevskim zborom »Branko Krcmarovič« (katerega član je bil) potoval po Italiji in izkoristil priložnost, da se je seznanil z italijansko umetnostjo. In povsem razumljivo je, da ga kot mladega umetnika miče tudi Pariz. Morda ti bo sreča mila, dragi Savinjec!

V čast stoletnice smrti znanega pohorskega barda Jurija Vodovnika (1791 — 1858) prireja konjska občina te dni svoj I. kulturni teden, ki bo trajal od 2.

Menda je res odveč poudarjati, da je tak kulturni center potreben Celju že spričo 22 prosvetnih društev, ki delujejo znotraj njegovih novih občinskih meja.

Pa nova glasbila! Za petdesetletnico so »Prešernovi« upali, da jih bodo že uporabljali. Tako pa je ostalo vse pri starem — pri starih glasbilih in pri starih obljubah. Ni denarja. Baje bi kompletna godba stala okoli 3 milijone dinarjev. Eni predlagajo najem posojila, drugi pa prošnje na vse stopnje oblasti in vse tovarniške kolektive, tretji — manj uporna manjšina — bi le čakali na izpolnitev zadevne obljube. Odlučil bo nov upravni odbor. Drži vsekakor: Velikemu Celju je potrebna dostojna godba na pihala. Brez nje skoraj ni mogoča nobena javna proslava; povsod na svetu ji daje ton in slavnostno obeležje. In, če zmorejo drugod v naši domovini, celo v manjših krajih, poklicno ali vsaj polpoklicno povsem opremljeno godbo, bi morali tudi v Celju najti sredstva vsaj za nova glasbila. Za nadaljnjih petdeset let bi rešili to perečo kulturno vprašanje. Vse drugo, kar je še pri tem potrebno, pa bo poskrbela ljudskoprosvetna vnema. Eno njenih žarišč je tudi ZPD »France Prešeren«.

G. G.

Kmetijska gospodarska šola v Celju je začela z delom

V torek zvečer se je začel redni pouk tudi na Kmetijski gospodarski šoli v Celju. Ta šola je bila v Celju ustanovljena pred tremi leti; doslej pa je dala že okoli 60 absolventov — v glavnem članov aktivov mladih združnikov pri kmetijskih zadrugah celjske občine. Če so doslej za obiskovalce te šole skrbele edinole kmetijske zadruge, pa je v letošnjem letu prišlo do posrečene novosti. Vselušatelj prvega letnika so namreč pripeljali dosedanj absol-

venti, kar kaže, da je šola že v tem kratkem času opravila veliko hvaležnega dela in si pridobila zaupanje.

Po programu bo pouk na šoli dvakrat tedensko (torek in petek) v popoldanskih urah. Trajal pa bo vse do aprila, ko bodo zaključni izpiti. Učni načrt zajema splošne predmete, kot slovenski jezik, računstvo, zgodovino, zemljepis, biologijo, kemijo in higieno, zraven tega pa še strokovna predavanja iz vseh panog kmetijske proizvodnje. V letošnjem učnem načrtu ima posebno mesto še hmeljarstvo, kar je rezultat večjega zanimanja za hmelj in seveda rezultat povečanih hmeljskih površin tudi na področju celjske občine.

Predvidena novost v letošnjem letu pa je še tesno sodelovanje strokovnih predavateljev pri praktičnem uvajanju sodobnih agrotehničnih ukrepov na kmetijskih posevkih. Vodstvo šole, ki je tokrat poverjeno tov. Kolarju, je mnenja, da je vsako teoretiziranje zaman, če mladi kmetovalci pridobljenega znanja ne bodo uvajali v praktično delo. Zato bodo kmetijski strokovnjaki, ki bodo predavali na tej šoli, od časa do časa obiskali še svoje učence na domovih in jim svetovali, kaj bi morali storiti, da bi povečali in izboljšali proizvodnjo. Vsekakor je to hvalevredna pobuda, ki jo kaže posnemati!

V nekaj vrstah

Vabimo potujoči kino...

Prebivalci Vičanja in njegovo pohorsko zaledje zaradi oddaljenosti in slabih prometnih zvez s kulturnimi središči močno pogrešajo kulturnega razvedrila. Imamo pa lepo urejeno dvorano, v kateri poleg domačega prosvetnega društva gostujejo tudi sosedna društva, toda to predvsem le v zimski sezoni. Zelo si želimo, da bi nas večkrat obiskal potujoči kino, ker sami nimamo denarnih sredstev, da bi si nabavili filmsko aparaturo. Filmske predstave bi v tem kraju naše hvaležne gledalce, Morda bi nas v tej težnji podprli Okrajni svet Svobod in prosvetnih društev?

C. J. — V. S.

CELJSKI OKRAJNI UCITELJSKI ZBOR BO ZACEL Z DELOM

Veličastna mladinska pevška manifestacija v preteklem šolskem letu je rodila še en uspeh — zamisel okrajnega učiteljskega pevškega zbora! Priljubljeni odbor je delo zaključil in bo v oktobru, 15. t. m. ob 15. uri v Glasbeni šoli prva pevška vaja, zvečer ob 19 pa USTANOVI OBNKI ZBOR. Vabimo ponovno vse prosvetne delavce-pevce, ki še niso poslali prijave, da to nemudoma storijo in se zanesljivo udeležijo ustanovnega obnega zbora.

Priljubljeni odbor

Nedogorele svečke

Bilo je pozno zvečer na Dan mrtvih. Na malem vaškem pokopališču je šel brlelo v megleno jesensko noč nebrot lučk. S svojo medlo svetlobo so risale na obzidje in stene male cerkvice pošastne sence. Vonj krizantem je polnil oziračje. Vse je bilo tiho. Le od Mozirskih planin je včasih zavel hladen jesenski veter in vznemiril medle plamenčke sveč.

Prihuljeno in nepričakovano se je s severne strani čez obzidje pokopališča privlekla senca. Prihajala je vedno bliže med grobove. Ob medlem svitu sveč se je senca izoblikovala v mlado deklet. To se je ustavilo, se oprezno ozrlo preko grobov in se sklonilo do goreče sveče. Rahel plamenček je šel enkrat zatrepetal, nato pa ugasnil med potnimi prsti dekletove roke. Kmalu zatem je nekoliko dalje na drugem grobu spet zatrepetal plamenček in ugasnil. V nekem, skoraj določnem časovnem razdobju so ugašali plamenčki sveč na grobovih. Zdaj tu, zdaj spet tam ni več migetala drobna lučka. Ni je upihnil veter. Bil je prelahak, komaj tolikšen, da je plamenčke le zamajal. Sveče je ugašalo in jih pobiralo v predpasnik deklet, ki mu ni bil mar spomin mrtvih, ne meja med mojim in tvojim. Dekletu se je mudilo, zato je hitelo, da bi ugasilo čim več svečk.

Bolj so svečke ugašale druga za drugo, temneje in pošastneje je postajalo med grobovi. Nagrobni spomeniki in rože so se izgubljale v temo. Nenadoma je postalo dekleta strah. Ugasle sveče

v predpasniku so se mu zadržale nenkrat težke. Vlekle so ga k tlem. S težavo se je vrnovilo in poskušalo steči proti obzidju. Teči ni moglo, povsod so bili grobovi in spomeniki. Padalo je čez grobove, se z lici dotikalo krizantem in se spet pobiralo. Zelelo je priti čim prej domov, onstran pokopališkega zidu. Samo še dva metra je bilo do zidu, ko je dekletu nenadoma zmanjkalo tal pod nogami in je padlo nekam globoko. — Tam je bila novo izkopana jama za mladega fanta, ki je umrl za jetiko. Vanjo je padlo deklet. Oporniki, s katerimi je bila jama zavarovana, so se podrti. Talna voda na dnu jame je pljusnila čez rob. Nezavarovane stene jame so grozile dekletu, da ga živega pokopljejo pod seboj. V jami je bilo pošastno temno, hladno in je dišalo po sveži zemlji. Dekletu je ledenela kri v žilah. Samo ni vedelo, kdaj je spustilo iz rok predpasnik, da so se ugasle sveče vsule na dno jame. Začelo je obupno klicati na pomoč. Na klicanje je priteklo dekletovo oče in sprva niti ni vedel, kje je hči, ki ji je treba pomagati. Iskal jo je med grobovi. Tudi njemu so se naježili lasje, ko je končno le našel hčer — živo v grobu. Potegnil jo je iz jame in jo odvedel domov.

Drugo jutro sem bila pri pogrebu, ko smo pokopali 18-letnega fanta. Umrl je mlad. Jetika mu je razrila pljuča. Preden so spustili krsto v jamo, sem videla, da je na dnu v vodi plavalo preko 30 napol dogorelih svečk. Te nedogorele svečke so ostale nema priča, kaj se je

ponoči zgodilo z dekletom, ki je kradlo svečke po grobovih na sam Dan mrtvih.

Vera Pelko